

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ОСНОВА ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Законом України «Про освіту» визнано академічну доброчесність пріоритетним напрямком подальшого підвищення якості освіти. В її основі лежать чесність, порядність у виконанні своїх обов'язків, довіра, справедливість, повага та відповідальність. Стаття 42 Закону визначає академічну доброчесність як «сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень».

Мета академічної доброчесності полягає в боротьбі із плагіатом у курсових та дипломних студентських роботах, дисертаціях, наукових статтях та монографіях.

Насамперед слід зрозуміти, що таке плагіат. Закон України «Про освіту» визначає такі поняття, як академічний плагіат та самоплагіат. *Академічний плагіат* – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства; *самоплагіат* – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

Виникли такі поняття, як: *фабрикація* – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях; *фальсифікація* – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень; *списування* – використання письмових робіт із зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання; *обман* – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу. Формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування; *хабарництво* – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі; *необ'єктивне оцінювання* – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти. За порушення академічної доброчесності передбачається відповідальність як науково-педагогічних працівників, так і здобувачів освіти.

Плагіат на сьогоднішній день є досить поширеною проблемою. Незаконне привласнення собі чужих інтелектуальних і творчих праць має

підлягати ретельному контролю і покаранню. Найбільш поширеними формами плагіату є дослівне запозичення і привласнення авторських ідей.

Єдиним засобом боротьби з дослівним запозиченням є програми «антиплагіат», яких зараз існує велика кількість. Вони надають послуги з перевірки текстів на наявність запозичень. Завданням цих програм є виявлення ступеня самостійності авторів при створенні текстів. Таке дослідження потрібно зазвичай при перевірці курсових, дипломних робіт, рефератів, статей, наукових робіт, дисертацій.

Таким чином, дотримання академічної доброчесності передбачає обов'язкове посилання на джерела інформації у разі використання суджень, відомостей, ідей, методик; надання достовірних даних про використання джерел інформації, об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Для здобувачів освіти академічна доброчесність насамперед визначає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

О. Г. Кірдіна

АКАДЕМІЧНА КУЛЬТУРА – ОСНОВА РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТУ

У чинній системі освіти значну увагу слід приділити дотриманню правил і норм академічної добропорядності і культури. Академічна культура ґрунтується на довірі, чесності, а також прозорості в процесі навчання, дослідної роботи. Студенти, аспіранти та викладачі повинні дотримуватися принципів чесної роботи, навчання.

Будь-який вид обману, який містить плагіат, фальсифікацію даних, підкуп, – є академічною непорядністю, що можна трактувати як академічне шахрайство.

Академічна непорядність, певно, впливає на ділову репутацію навчального закладу: ЗВО в яких були зафіксовані скандали, пов'язані з обманом, можуть стати менш привабливими для абітурієнтів.

Академічна непорядність руйнує академічну культуру, що у свою чергу заважає головному завданню – здобуттю освіти. Шахрайські публікації мають каратися і викорінюватися.